

Академик ОЛГА ЈЕВРИЋ (1922 - 2014), вајарка

Био је топао јунски дан. Директор Смотре ме је послао на службени пут у Београд код вајарке Јелисавете Шобер Поповић (1923-2009), да преузмем модел скулптуре, супруге нашег познатог писца Поповића са псеудонимом Павле Угринов. Вероватно сам стари железнички мост препешачио од Аутобуске станице до Старог сајмишта јер се не исплати петљати се са градским превозом. Ознојен и задихан пронашао сам атеље у централној, округлој згради и љубазно ме је примила Јелисавета која ће те 1971. да буде током лета учесница Симпозијума скулптуре „Бели Венчац“ у Аранђеловцу. Понудила ме је освежењем и кафом и извинила се за тренутак оставивши ме самог. Атеље је био скромно и једноставно намештен, како и приличи радном простору. Вратила се са скуваном кафом и после неколико минута неко је покуцао на врата и иза својих леђа чуо сам крештави глас:

- Чула сам да је код моје другарице неко из Аранђеловца и једва сам чекала да неко дође да му кажем колико сам љута на Аранђеловац, на Симпозијум, на Ђоновића. Ви сте ме упропастили, којем кретену је пало на памет да скулптуру крсти онако идиотским именом?

Низали су се слапови беса и ја нисам више знао где се налазим.

- Госпођо, нема ни три месеца како сам почео да радим на Смотри. Не знам о чему говорите, на крају, не знам ни ко сте Ви, нити ме интересује. Ја сам дошао послом код вајарке Јелисавете!

- Молим Вас, онда, мало се умирила непозната, да Ђоновићу пренесете да под хитно промени име скулптуре, мада би било добро да се поново уради јер је мајстор Никола погрешно премерио модел и у повећању му је недостало мермера.

- О којој скулптури је реч?

- Глупави назив је Рођење руже, или тако некако. Каква ружа, какво рађање? Такав назив ми не би ни у сну пао на памет!

- Пренећу!

Попили смо кафу, ненадана гошћа је отишла, и време је било да и ја кренем. Моја домаћица се извињавала због непријатности које ми је приредила њена комшиница и добра пријатељица Олга Јеврић, покушавајући да нађе речи оправдања за њену огорченост, оне су добре пријатељице и свакодневно пију заједно кафу, итд. Када сам Ђоновићу испричао како сам се провео у Београду, слатко се насмејао и није коментарисао, сем да је он измислио име за скулптуру.

Не могу да се сетим да ли сам нашу уважену вајарку срео на једном састаку у Председништву УЛУС-а, којем смо присуствовали Ђоновић и ја, негде у Баба Вишњиној улици, били су још Ангелина Гаталица, Никола Кока Јанковић (1926-2017), Вава, да ли Станковић, и још неки вајари, којом приликом су такво дрвље и камење осули по нашем вајарском симпозијуму, јер они немају ту никакву контролу, а морали би они да се питају ко ће и када учествовати и сличне небулозе, које им нису прошле. Ђоновић је тада понудио Вави и Коки да учествују следеће године и они су прихватили. Међутим, из године у годину су одлагали јер, наводно, још раде на макети. Било је то на почетку мог радног стажа који сам окончао после пуних четрдесет година и три дана стажа, а да нисам сачекао да видим готове моделе за Аранђеловац поменутих вајара. Додуше, уважени наш земљак, Крагујевчанин, проф. Кока Јанковић био је лета 2012. један од учесника аранђеловачког симпозијума, а ја сам те године у мају већ отишао у заслужену пензију.

На неким изложбама у Београду сусретао сам Олгу Јеврић, а на једној и договорио њено поновно учешће, у жељи да исправимо, ако је грешка до Аранђеловца, оно што је било. Тим

поводом једном приликом сам био у њеном стану на Врачару, Небојшина улица, у којем је живела са својом сестром. Стан је био из претходног века, могуће њихових родитеља у којем сестре или нису смеле или нису хтеле ишта да мењају. Све је било једноставно, просто и чисто. За разлику од атељеа на Старом сајмишту у приземљу у којем је владао мрак у све три просторије које сам обишао, или је то била једна испреграђивана, све једно. Ходником, испред атељеа, текао је поточић браонкасто-зеленкаст и смрдљив. Тим ходником стизало се до атељеа вајара Милорада Ступовског, који није баш марио за своју комшиницу, а ни она за њега. Када се уђе у атеље пред нама је соба скоро празна, са неколико скулптура мањих формата и материјалом околно, а иза црне завесе се отвори још једна мања соба, такође скоро празна. Десно од улаза је једна уска собица, мрачна, са лежајем и полицама крцатим књигама и часописима. Све на дохват руке.

За реализацију њене нове скулптуре обећао сам јој врхунски квалитет, њеног младог колегу, магистра вајарства, искусног и потврђеног каменоресца Владана Мартиновића који живи и ради у Аранђеловцу. Са Владаном сам био код Олге једном или двапут. Одабрали модел скулптуре, Владан је убедио да ће бити онако како је на моделу 99%. Донели смо модел у Аранђеловац, био је у канцеларији Смотре у хотелу „Старо здање“, да би Олга одједном телефоном затражила повраћај модела јер јој је хитно неопходан за изложбу у Новом Саду. Наравно, са жаљењем са вратио модел.

Године 1997. учесница нашег вајарског симпозијума била је вајарка Мерич Хизал из Истанбула и изразила је жељу да се види са колегиницом Олгом Јеврић, с којом је била на симпозијуму Terra у Кикинди. Одвраћао сам је, колико сам могао, да то не чини, чак сам рекао да је по згради у којој је атеље изливена канализација, да је прљавштина на све стране, али ништа није помогло. Позвао сам г-ђу Олгу и она је прихватила виђење на дан одласка наше гошће.

Раније смо кренули из Аранђеловца пут аеродрома и свратили до Олге на Старом сајмишту. Мислим да је наша гошћа била забезекнута, иако је знала шта је све чека овом приликом јер је била упозорена. Сусрет је био нежан и дирљив, непрестано су им се руке преплитале, Олга нас је понудила чоколадним наполитанкама које су је подсећале на предратне колаче немачког имена, и да бих овај сусрет учинио лепшим и пријатнијим предложио сам дамама ручак у оближњем ресторану на Ушћу, између Музеја савремене уметности и реке Сава. Седели смо у башти, наручили шта ћемо да једемо и вајарке су отишле до тоалета унутар зграде. Разговор је био уобичајен, спонтан, ручак скроман и дошло је време растанка. Одвезли смо Олгу до Старог сајмишта и продужили пут аеродрома. Све док није замакла на царинску контролу, читав пут до аеродрома и на њему, Мерич (Марица, у преводу) је непрекидно плакала и видно потрешена молила ме и заклињала да помогнем Олги како знам и умем.

2. август 2017.

Слободан Недељковић